

Gárdonyi Géza:

AZ AGGTELEKI BARLANG

Gömörben van egy kis falu, Aggtelek a neve. Ennek a határában egy sziklás hegyoldalon nem éppen nagy, hosszúkás hasadékot lehet látni. Aki ezen a hasadékon bemegy, különös csodálatos világban találja magát.

Képzeltetek el egy szobát, amelyik akkora, hogy sehol a falat nem lehet látni, hanem e helyett ragyogó nagy sárga függönyök lógnak le mindenütt a magasságból, bútorok helyett meg itt egy orgonaforma kristálykő alakzat, amott ugyanilyen oszlopok megszámlálhatatlan sokasága, apró halmok, székhalka, sapkaforma alakzatok, óriási cukorsüveg alakú sárgás kövek, tátongó nyílások, jégcsap alakú függönyrendek, és másféle kővé vált csodálatos mindenség.

Ez a földalatti óriás barlang a magyar földnek olyan csudája, hogy még idegen országokból is eljönnek a megnézésére.

Persze senkinek se tanácsos, hogy maga menjen be. Úgy eltévedne benne, hogy soha se találna ki az áldott napvilágra.

Vezetővel kell menni. A vezető régen fáklyával mutatta az utat, de most már magnéziumlámpával mennek, mert a fáklyafüst bekormozta a barlang szép köveit.

A barlang részeinek sok nevet adtak, fájdalom, sok idegen nevet is.

A barlangba lépcsőn kell lemenni az előcsarnokba. Innen mindjárt a csontházba jut az ember. Ezt a részt azért nevezik csontháznak, mert a régi világban sok állat bűvő helye volt ez, és itt el is pusztultak, csak a csontjuk maradt meg halomról halomra.

A következő részek:

A temetési folyosó, az Acheron patak, Palmira romjai, a Királykút (jó vizet lehet belőle inni) a rókalyuk, nagytemplom, kistemplom, purgatórium, paradicsom, törökfürdő, Murány vára, szultán divánja, tündérvár. Mindezek a nevek egyúttal a hasonlóságot is jelentik.

A barlang útja hol le, hol fölfelé viszen és csak annyit láthatni belőle, amennyit a lámpák megvilágítanak. Hogy a barlang minden részét bejárja az ember, arra gondolni se lehet. Hogy az egészen végigmenjünk, arra is kellene nyolc órai gyaloglás. Ez olyan nagy út, hogy csak ritka ember vállalkozik rája.

Ez a barlang nagy szolgálatot tett a gömöri magyarságnak a tatárjáráskor. Ide húzódott be ezernél több magyar ember. A tatár persze el tudott menni a barlang nyílásáig, de már be nem mehettek sokan. Mit tettek bosszújukban? Tüzet raktak a barlang nyílásánál, hogy a füst megfojtsa a magyarokat. Persze nem fojtott meg senkit se, mert akár az egész vármegye oda-húzódhatott volna, akkora volt ott a hely, meg a levegő.

Itt éltek szegények fázódva, éhezve. Egy részük előbújt a következő tavaszon és az el is vészett. Az óvatosabbak megmaradtak.

Nyáron, aki teheti, nézze meg ezt a barlangot. Olyan csudát lát, hogy soha életében nem felejtí el.

(Az *Én Újságom*, 1898/3.
Mindentudó Gergely néven)